

– оподаткування має сприйматися як складова господарської діяльності та бути інтегрованим в усі господарські процеси;

– в разі наявності зовнішніх консультантів – пересвідчитися, що всі зовнішні консультанти обізнані із податковою стратегією підприємства таким чином, що їх зусилля спрямовані з урахуванням податкової стратегії та вони можуть виконувати свою роботу як складова податкової команди.

Література

1. Атаманенко І. Б. Оцінка податкових ризиків при ухваленні податкових ризиків / І. Б. Атаманенко // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 3(53). – С. 16–20.
2. Бечко П. К. Податковий менеджмент : навч. посібник / П. К. Бечко, Н. В. Лиса. – К. : ЦУЛ, 2009. – 288 с.
3. Вовчак О. Д. Податкові ризики у системі управління економічною безпекою / О. Д. Вовчак // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 41–47.
4. Десятнюк О. М. Система заходів попередження та мінімізації податкових ризиків [Електронний ресурс] / О. М. Десятнюк. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2009_5_1/43.pdf
5. Пасочник В. Україна і драконівські ризики для економіки [Електронний ресурс] / В. Пасочник. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina_i_drakonivski_riziki_dlya_ekonomiki_perelik_osnovnih_viklikiv,_z_yakimi_dovedetsya_zishtovh-96378.html
6. Пасочник В. Рік протримаємося, а далі? [Електронний ресурс] / В. Пасочник. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/rik_protrimaemosya,_a_dali-99284.html
7. Седих О. І. Податкові ризики підприємства в умовах глобалізації / О. І. Седих // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – №3(25). – С. 118–122.
8. Сичова К. Ю. Джерела і види податкових ризиків, їх взаємозв'язок / К. Ю. Сичова, А. Ф. Беліченко // Атуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України : тези доп. першої всеукр. наук. конф. студ. та молодих вчених. – Донецьк : ДонНТУ, 3–4 квіт. 2010 р. – 250 с.

УДК 336.225

К. В. КОСИЦЬКИЙ

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ У ПРОМИСЛОВОМУ ХОЛДИНГУ

Розглянуто питання організації процесу податкового планування у складній інтегрованій структурі – промисловому холдингу. Узагальнено принципи, особливості, складові процесу податкового планування та визначено можливість його включення у систему бюджетування промислового холдингу.

The problems of organizing the process of tax planning in a complex integrated structure – an industrial holding company. The paper summarizes the principles, features that make the process of tax planning and identified the possibility of its inclusion in the budgeting system of the industrial holding company.

Промислові холдинги, як і всі інші платники податків, розглядають податки як витрати, що знижують рентабельність їх діяльності, що викликає у них прагнення до скорочення податкових платежів. Зазначені дії виступають податковим плануванням, податковою оптимізацією, мінімізацією оподаткування. У сучасній економічній літературі велика увага приділяється розробці та уточненню термінології податкового планування, теорії податкового планування та галузевої специфіки податкового планування [1–7]. Проте в більшості робіт податкове планування розглядається стосовно до організацій в цілому, без урахування форми бізнесу і масштабів виробництва. Невивченими також залишаються питання податкового планування інтегрованих структур, включаючи промислові холдинги. Практична діяльність підприємств та їх об'єднань з податкового планування може мати як позитивні, так і негативні наслідки для держави. Якщо грошові кошти, зекономлені на податкових платежах інвестуються у вітчизняну, то держава очікує збільшення податкових надходжень до бюджету в майбутньому. У разі вивезення капіталу за кордон держава несе значні втрати. Діяльність організацій щодо скорочення податкових платежів в рамках дотримання податкового законодавства забезпечує реалізацію їх об'єктивного економічного інтересу, що підкреслює актуальність дослідження і визначає його мету і завдання.

Мета дослідження полягає в узагальненні практики організації податкового планування у промисловому холдингу та визначенні можливостей включення підсистеми податкового планування у загальну систему бюджетування холдингу.

Фахівцями визначено, що мета податкового планування звичайно полягає у досягненні мінімального рівня податкового навантаження при допустимому рівні податкових ризиків [1, 3, 5].

Для досягнення зазначеної мети здійснюються наступні заходи:

- розробка і реалізація єдиних принципів організації податкового обліку;
- формалізація взаємин керуючої компанії з підприємствами холдингу, в частині ухвалення рішень по податкових питаннях;

- централізований контроль над виконання прийнятих рішень в частині правильності, повноти і своєчасності нарахування і сплати податків, зборів (обов'язкових платежів);
 - централізовані контакти з податковими органами;
 - реалізація заходів, пов'язаних з оптимізацією оподаткування.
- Зазначені заходи реалізуються шляхом організації у складі холдингу департаменту податкового планування, організаційну структуру якого представлена на рис. 1.

Рис. 1. Організаційна структура та завдання департаменту податкового планування холдингу

Організація податкового планування здійснюється на підставі принципів законності, оптимальності, комплексності перспективності, природності [2, 4].

Принцип законності є основоположним принципом податкового планування, оскільки система оподаткування в Україні строго врегульована чинним законодавством. Всі методи, прийоми і засоби податкового планування які використовують компанії повинні відповідати вимогам чинного законодавства України. Принцип оптимальності полягає в тому, що підприємство визначає найбільш прийнятне на сьогоднішній день з погляду законодавства співвідношення податкових ризиків і вигод при плануванні і здійсненні якої-небудь операції в рамках своєї господарської діяльності. Принцип комплексності полягає в тому, що планування податкових платежів необхідно здійснювати з урахуванням їх взаємного впливу. Зменшення абсолютної величини що підлягає нарахуванню і сплаті по одному податку, не має бути наслідком збільшення абсолютної величини іншого податку. Принцип перспективності полягає, що в процесі податкового планування необхідно враховувати можливі зміни законодавства в майбутньому. Принцип природності передбачає, що будь-які заходи, направлені на оптимізацію оподаткування, повинні виглядати природно і логічно і відповідним чином мають бути документально підтверджені. Заходи повинні відповідати меті діяльності компанії.

Слід зазначити, що невизначеність та кризові явища в економіці привели до того, що в процесі господарської діяльності компанії почали орієнтуватися не стільки на фінансовий результат, скільки на підтримку ліквідності [1, 7]. У цій ситуації найважливішим завданням податкової служби холдингу в процесі податкового планування є не тільки законна оптимізація податкових нарахувань, але і податкових платежів. Для досягнення оптимального податкового навантаження і оптимальних податкових нарахувань (зобов'язань) податкова служба холдингу повинна розробити і впровадити систему управління податковими резервами і ризиками. Мета створення системи – виявлення і мінімізація сум податкових резервів і податкових ризиків.

Під податковими резервами слід розуміти суми податків, зборів (обов'язкових платежів) надмірно нараховані і сплачені в попередніх звітних періодах, у зв'язку з арифметичними і методологічними помилками, допущеними при численні і декларуванні податкових зобов'язань. Це грошові кошти фактично втрачені компанією в попередніх періодах. Можливий термін повернення цих коштів є терміном позовної давності. Під податковими ризиками слід розуміти суми податків, зборів (обов'язкових платежів) які не були нараховані і сплачені в

попередніх звітних періодах, у зв'язку з арифметичними і методологічними помилками, допущеними при численні і декларуванні податкових зобов'язань, і відносно яких існує ризик донарахування і сплати штрафних санкцій за наслідками податкової перевірки за відповідний звітний період. Це грошові кошти, які можуть бути безповоротно втрачені компанією в майбутньому.

Визначення податкових резервів і мінімізація податкових ризиків, в процесі податкового планування, є найважливішим завданням податкової служби холдингу. На практиці це завдання реалізується двома шляхами: у процесі інформаційного – консультативної підтримки підприємств холдингу; в процесі податкового аудиту, який проводить незалежний податковий консультант.

На рис. 2 представлено бізнес-процесну структуру управління податковими запасами та ризиками у промисловому холдингу.

Рис. 2. Бізнес-процесна структура управління податковими запасами та ризиками у промисловому холдингу

Представлена бізнес-процесна структура управління запасами та ризиками у промисловому холдингу включається у підсистему податкового планування, яка у свою чергу може бути включена у загальну систему бюджетування холдингу. При цьому формування бюджету в холдингу є основним інструментом короткострокового фінансового планування, що визначає джерела і напрями використання грошових коштів. Методика бюджетування повинна враховувати особливості діяльності регіональних підприємств холдингу, без яких діяльність холдингу, як єдиного економічного механізму неможлива. Питання фінансового управління із застосуванням інструментів бюджетування регіональними підприємствами холдингу дозволяють забезпечити процесом підготовки окремих бюджетів по структурних або функціональних підрозділах організації, розроблених на основі затверджених вищим керівництвом програм. Бюджетування при цьому як цілісна система вибору тактичних цілей планування на рівні підприємства в рамках прийнятої стратегії, розробки планів (кошторисів витрат і доходів) майбутніх операцій і контролю їх виконання, тобто по суті як система внутрішнього тактичного фінансового управління в рамках досягнення головної мети підприємницької структури – зростання вартості бізнесу в цілому.

Підсумовуючи викладене, можна зробити такі висновки:

1. Мета податкового планування, шляхів її досягнення, правові засади і принципи податкового планування є складовими, які дозволяють окреслити причини здійснення податкового планування підприємств. Організаційна структура податкової служби холдингу, визначення її функцій та механізмів їх реалізації дозволяє здійснювати оптимізацію податкових платежів, управляти резервами та ризиками.

2. Впровадження системи управління податковим резервами та ризиками є формою оптимізації податкових зобов'язань. Для цього доцільно використання відповідної процедур, яка передбачає здійснення зовнішнього та внутрішнього аудиту, систематизацію та аналіз резервів, прийняття попереднього рішення департаментом податкового планування, узгодження рішення з юридичною службою, прийняття узгодженого рішення з урахуванням ризиків та його реалізацію.

3. Бізнес-процесна структура управління податковими запасами та ризиками промислового холдингу включає встановлення зв'язків департаменту податкового планування з складовими зовнішнього та внутрішнього середовища холдингу, що приймати відповідні обґрунтовані рішення, спрямовані на мінімізацію непродуктивних витрат, пов'язаних з виконанням податкових зобов'язань.

4. Система бюджетування, яка охоплює всі структурні елементи системи управління промисловим холдингом обумовлює доцільність включення підсистеми податкового планування у загальну систему бюджетування. Підвищенню ефективності виконання податкових зобов'язань і зменшенню непродуктивних витрат сприяють підходи до організації податкового планування, включаючи оптимізацію податкових платежів, управління запасами та ризиками при податковому плануванні та інтеграція підсистеми податкового планування у загальну систему бюджетування холдингу.

Подальших досліджень потребують підходи до формування моделі податкового бюджетування та імплементації її у загальну систему бюджетування холдингу.

Література

1. Єлісеєв А. Організація податкового планування на підприємстві / А. Єлісеєв, А. Загородній // Податкове планування. – 2007. – № 8. – С. 5–6.
2. Стороженко О. Г. Налоговое планирование на корпоративном уровне : дис... канд. экон. наук : 08.00.10 / О. Г. Стороженко. – М., 2004. – 206 с.
3. Пилипенко В. А. Налоговая оптимизация как результат налогового консультирования / В. А. Пилипенко // Совершенствование теории и методологии налогового менеджмента и налогового администрирования в условиях нивелирования международных экономических отношений : материалы междунар. науч.-практ. конф. (25–26 июня 2009 г., Орел). – Орел : ОрелГТУ, 2009. – Ч. 1. – С. 65–67.
4. Горб В. А. Напрями вдосконалення податкового планування на підприємстві / В. А. Горб // Економіка та підприємство. – 2005. – № 4. – С. 58–61.
5. Мельник Д. Ю. Налоговый менеджмент / Д. Ю. Мельник. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 352 с.
6. Кізіма А. Я. Податкове планування у системі податкового менеджменту / А. Я. Кізіма // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 15–20.
7. Єлісеєв А. Податкове планування та планування податкових платежів / А. Єлісеєв, А. Загородній // Податкове планування. – 2008. – № 1. – С. 7–8.

УДК 331.105.6

О. О. ЛЯХОВИЧ

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ДОГОВІРНІ ФОРМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТЕРСТВА

Розглянуто основні підходи щодо визначення сутності та форм державно-приватного партнерства; наведено сутнісну характеристику інституційним і договірним формам співпраці держави та бізнесу; виділено проблемні аспекти реалізації даних форм в Україні.

This article discusses main approaches to determining the nature and forms of public-private partnership. The purpose of research are essential characteristics of the institutional and contractual forms of cooperation between state and business. Finally the author selected the problem aspects of the realization of these forms in Ukraine.

Постановка проблеми. У сучасних умовах ринкової економіки ефективним механізмом підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання є розвиток партнерських відносин між державним та приватним секторами. В Україні увага до цього питання пов'язана з об'єктивною необхідністю впровадження механізмів державно-приватного партнерства на основі ринкових відносин у ті сфери, які держава не в змозі забезпечити через бюджетні обмеження (розвиток виробничої, транспортної і інноваційної інфраструктури, житлово-комунальне господарство, охорона здоров'я й соціальні послуги, фінансування наукових досліджень та ін.).

Передача державою частини економічних, організаційних, управлінських функцій бізнесу забезпечує не тільки залучення додаткових інвестицій, а й мобільність та високу ефективність реалізації проектів і програм в різноманітних сферах економічної діяльності. Механізм державно-приватного партнерства як спосіб оптимізації ресурсів при виробництві суспільних благ впроваджений у багатьох розвинених країнах світу. В Україні така форма співпраці державного і приватного секторів знаходиться в процесі становлення, що обумовлює актуальність досліджень в даній сфері знань.

Аналіз останніх наукових досліджень. Основні теоретичні та практичні аспекти взаємодії державного і приватного секторів розглянуто в працях таких вчених, як В.Г. Варнавський, О.М. Головінов, І.В. Тараненко, О.В. Охріменко, Дж. Делмон, А.В. Кабашкін, К.В. Павлюк, А. Рейд, П.В. Савранський, Н.В. Папп, Н.Г. Дутко та ін. Різноманітність концептуальних підходів, принципів, форм, методів і конкретних механізмів державно-приватного партнерства може бути використане при вирішенні низки важливих проблем та завдань вітчизняної економічної політики в умовах кризи, тому ця тема потребує детального дослідження та впровадження у нашої країні.